

Námestie Slobody

FILOZOFICKO-KONCEPČNÉ VÝCHODISKÁ

Návrh projektu vychádza z detailného zanalyzovania súčasného stavu, ktorý je nevyhovujúci. Jedná sa o priestor ktorý je "stratený" v meste a jeho funkcia sa časom zúžila predovšetkým na tranzitnú, okrem večerných „spoločenských“ aktivít. Námestie s jeho okolím prešlo historickým vývojom, jeho funkcia (plánovaná funkcia) reflektovala predovšetkým dobovú ideológiu alebo štátne zriadenie. Námestiu týchto rozmerov a dejinných príbehov, chýba momentálne identita, chýba mu poriadok, nie je viazané k žiadnej budove, nikomu akoby nepatrí. Pre jeho ďalšie fungovanie a využitie maximálneho potenciálu, v kontexte aktívnej mestskej štruktúry, sme sa rozhodli pre návrh revitalizácie Námestia slobody, ktoré sa skladá z 5 samostatných intervencií. Jednotlivé zmeny môžu fungovať samostatne, nenadväzujú na seba, ale sila je v ich kombinácií. Tieto zásahy spoločne vyjadrujú ideálny stav námestia ako voľného mestského parku, využívaného celoročne, počas celého dňa, v každom ročnom období. Návrh sa skladá z nasledujúcich piatich intervencií:

I. LES_ Rozhodli sme sa preskupiť vysokú vegetáciu na námestí a dať jej nový poriadok, následne bude nakumulovaná a doplnená novými druhmi v strede námestia, s výškovou gradáciou smerom k fontáne. Tak sme veľmi jasne definovali funkciu nového "Parku námestia slobody". Vytvorená sa štruktúra zeleného monumentu, kryštálu, alebo „šapitó“. V existujúcom radiálnom usporiadaní priestoru sa fontána ako prvok dostáva do vnútra "zeleného obalu", ktorý tu mení atmosféru a priestor tak nadobúda pocit tajomna. Návštevníci v ťažisku námestia zažijú atmosféru aká sa v meste nenachádza: husté stromy, tieň, vysoké ihličnany, voda a ticho. Metamorfóza nekonkrétneho námestia na mestskú oázu, ktorá v lete ochladzuje telo a upokojí ducha. Priestor kde sa človek utopí medzi stromami a pocíti svoju malosť. Miesto kam sa človek môže prísť nadýchnuť.

II. FONTÁNA_ Adícia pešej lávky do plochy fontány, sprostredkuje intervenciu, ktorá vytvára nový typ priestoru na námestí. Lávka na subtilnej vertikálnej konštrukcii, je umiestnená do kaskád, v ktorých uvažujeme s napustením vody. Tá bude mať charakter stojatej vodnej plochy, ktorá bude v nevyhnutných množstvách filtrovaná a chemicky ošetrovaná. Lávka umožní návštevníkom nahliadnutie na objekt lipového kvetu a zároveň prechádzkou nad vodou. Zakonzervovanie fontány, vytvorenie stálej vodnej plochy a jej priblíženie obyvateľom, sú reminiscenciou obdobia plnej prevádzky. Ekonomické nároky na jej revitalizáciu a nevyhnutné opravy, sú aktuálne neuskutočniteľné. Zároveň nepovažujeme vyriešenie prevádzky fontány za dôvod disfunkcie námestia a jeho zlého stavu v súčasnosti.

III. SPEVNENÉ PLOCHY_ Úprava spevnených plôch je nevyhnutným zásahom k lepšiemu fungovaniu námestia ako celku. Vo vonkajšom rádiuse navrhujeme novú kamennú dlažbu, štvorcového formátu. Vo vnútornom rádiuse navrhujeme mlát (technicky zhutnené kamenivo) svetlej farby. Obidva povrchy sú trvalo udržateľnejšie, údržba týchto povrchov vie byť efektívnejšia a jednoduchšia.

IV. KVETINÁČE_ Navrhovaná intervencia existujúcich „kvetináčov“ ponecháva autorský zámer a pôvodný návrh celého námestia. Vo vnútornom rádiuse, najbližšie k fontáne, uvažujeme s odstránením múrikov – kvetináčov. Ich plocha a tvar ostávajú nemenné, mení sa výšková kóta úrovne vegetačnej roviny. Plochy sú doplnené o vysokú vegetáciu/stromy a terénne úpravy. Ďalšou redukciou je dvojica kvetináčov vo vonkajšom rádiuse pred Fakultou architektúry a Ministerstvom dopravy a výstavby. Ich odstránením vzniká adekvátny nástup pred objektami, ktoré v druhej polovici 20. storočia formujú námestie. Za vhodné považujeme doplnenie hornej hrany kvetináčov drevenou lavicou, ktorá by mohla vytvárať neformálne sedenie a využitie existujúcich hrán.

V. FOOD.SQUARE_ Námestie týchto rozmerov, by malo poskytovať viac služieb (dočasných / trvalých) ako momentálne (reštaurácia, kebab). Spoločným menovateľom pre viaceré funkčné námestia je okrem vizuálne atraktívneho priestoru, gastronomická vybavenosť. Existujúcu komunikáciu, rovnobežnú s Fakultou architektúry a Ministerstvom dopravy a výstavby, navrhujeme rozšíriť (úprava tvaru kvetináčov). Nakoľko v súčasnosti sú tieto komunikácie temné (veľká hustota stromov) a poskytujú mnoho zákutí a nemajú veľmi tranzitný charakter, jej lepšia proporcia umožní adíciu dočasných ako aj trvalých služieb. Za vhodné považujeme vytvorenie priestoru pre tzv. food court, miesto pre gastronomickú vybavenosť formou jednotných stánkov, alebo áut s predajom jedla. Ulička dostáva vlastnú funkciu, oživa a má nadväznosť na objekty v ich okolí.

KONCEPCIA ŠIRŠÍCH VZŤAHOV

Námestie ohraničuje štvorica pre Bratislavu ikonických stavieb. V priamom kontakte na juhu Fakulta architektúry STU a na severe budova Ministerstvom dopravy a výstavby (objekt bývalej Ústrednej poštovej správy), ktoré majú možnosť priameho vstupu na námestie / park. Nevýhodou spomínaných objektov je, že sa k námestiu neorientujú svojím hlavným vchodom, ale „zadným“, ktoré slúži len ako alternatívny vstup. Na východe je umiestnený Letný arcibiskupský palác, dnes sídlo Úradu vlády SR. Palác je od námestia ohradený dvoma pomyselnými úrovňami, ktoré tvorí Banskobystrická ulica ako aj samotné oplotenie paláca s kontrolovaným vstupom ako aj svojou orientáciou voči námestiu (resp. Námestiu voči Palácu ?). Zo západnej strany uzatvára námestie objekt Strojníckej fakulty STU, ktorá je rovnako separovaná od Námestia dvojicou vrstiev a to predĺžením Mýtnej ulice s obojstranným parkovaním ako aj predpolím pre SJF. Námestie má v súčasnosti najmä tranzitný charakter na diagonálnej osi Hlavná vlaková stanica – Kollárovo námestie.

KONCEPCIA KOMPOZIČNÝCH A PRIESTOROVÝCH VZŤAHOV

Návrh uvažuje s podporením radiálnej schémy námestia s jeho vygradovaním v stredovom rádiuse. Ako funkčne tak aj vizuálne. Zároveň kalkuluje s priečnou, doteraz nevýraznou, osou námestia FA STU – MDaV, kde pomocou odstránenia niektorých kvetináčov, umocní nástup do spomínaných objektov. Vytvorí tak priestorovú previazanosť objektov s plochou parku a definuje ich význam. Diagonálna – tranzitná os ostáva ponechaná v jej navrhovanej šírke.

Priestor, na ktorom sa v minulosti nachádzal pamätník Klementa Gottwalda, ako aj s jeho monumentálnym nástupom navrhujeme pretvoriť na plochu s vegetáciou, ktorá dotvára radiálne usporiadanie parku. Odstránením akcentu námestia a bývalého ťažiskového priestoru sa nesnažíme poprieť minulosť námestia, ale prekryť dnes nevyužívaný priestor, ktorý stratil svoj význam so zmenou režimu.

KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA

Primárnou funkciou Námestia slobody sa stáva PARK. Po vzore „square park“ priestor predstavuje centrálnu zónu najmä pre objekty prislúchajúce námestiu a zároveň vizuálne atraktívny pobytový priestor pre obyvateľov mesta ako aj návštevníkov parku, ktorý ho využívajú ako tranzit. Plochy kvetináčov dostávajú adície v podobe ping-pongových stolov, na uličky popri FA STU a MDaV sú navrhované gastronomické prevádzky. Park sa stáva miestom pre pobyt, alebo trávenie voľného času.

KONCEPCIA MOBILIÁRU

Mobiliár, ktorý sa nachádza na pôvodnom námestí považujeme za nadčasový a kvalitný v materiálovom prevedení. Navrhujeme ho zrekonštruovať, upraviť a doplniť. V prípade lavičiek navrhujeme ich opieskovanie, doplnenie chýbajúcich kusov, opravu poškodených častí. Zvolená farba je čierna, ktorej cieľom je poukázať na novú (časovú) vrstvu námestia a jeho redizajn. Lampy navrhujeme upraviť,

zjednodušiť ich komplikovaný tvar a vrchnú polovicu gule zatemniť z vnútra reflexnou časťou. Pôvodné odpadkové koša navrhujeme taktiež zrepasovať a nastriekať do jednotnej čiernej farby. Existujúce lavičky navrhujeme doplniť sedením na pôvodných betónových múrikoch, ktoré sa doplnia drevenými lavičkami.

KONCEPCIA MOBILITY A STATICKEJ DOPRAVY

Námestie je primárne určené pre chodcov. Navrhovanou výmenou povrchov (dlažba + mlát) a drobnými terénnymi úpravami, sa stáva dostupnou pre všetky kategórie peších návštevníkov (matky s deťmi, imobilní, zvieratá atď.). V návrhu sa neuvažuje s parkovaním pred FA STU, najmä priamo pred jej vchodom na os fontány. Uvedomujeme si problematiku statickej dopravy, ktorá je však komplikovanejšia a preto by si riešenie vhodného miesta a typu parkovania pre objekt FA STU zaslúžilo podrobnejší a komplexnejší projekt. Vjazd na námestie je dovolený len mestským službám (policajti, údržba, sanitka a pod.).

KONCEPCIA PRÍRODNÝCH PRVKOV

Výber druhov drevín sa odvíjal od publikácie podľa "Michalka", ktorá hovorí o prirodzenej potenciálnej vegetácii na území Slovenska. Výber drevín bol zameraný na spoločenstvo dubovo-hrabových lesov karpatských, ktoré sa prirodzene potenciálne vyskytovali na území, ktoré je predmetom návrhu. Veľký podiel existujúcich druhov drevín sa na území i v súčasnej dobe nachádza. Z tohto dôvodu návrh využíva už existujúce druhy na území a dopĺňa druhovú skladbu o okrasno-kvitnúce čerešne. Vďaka výberu drevín podľa ppv. návrh prispieva k lepšej mikroklimu námestia. K mikroklimu taktiež prispievajú zatienené a zatravnené plochy, ktoré znižujú lokálnu teplotu na verejných miestach. Prírodné prvky sú doplnené vodným prvkom v podobe jazierka ktoré nahradzuje "neudržateľný" vodný prvok fontány.

KONCEPCIA ILUMINÁCIE A OSVETLENIA

Požívame zrekonštruované a zrepasované lampy nastriekané do čiernej farby, ktoré by sme doplnili svetidlami osadenými do zeme, na podsvietenie betónových múrov.

Dôležitým prvkom iluminácie námestia je navrhovaná nová koncepcia zelene. Jej preorganizovanie, s ťažiskovou gradáciou smerom do stredu, by mala zabezpečiť priehľadné veľké – vstupné plochy námestia a vytvorenie tieňu v centrálnej zóne parku, pri fontáne. Navrhujeme odstrániť kríky v úrovni očí pešakov. Vzrastlé dreviny ošetrovať a udržiavať v koncepte priehľadov, kde koruny stromov sa nachádzajú od úrovne cca 3 metrov. Cieľom je nielen dostatočná iluminácia ale aj bezpečnosť v otvorenom priestore, ako aj vo večerných hodinách.

FINANČNÝ A ČASOVÝ MODEL

Celková rekonštrukcia námestia je zložená z viacerých nosných častí / intervencií. Finančné plánovanie závisí od miery uvažovanej investície a rozsahu plánovanej revitalizácie. Jednotlivé intervencie je možné časovo aj finančne etapovať, alebo zvoliť len vybrané zásahy, ktoré sú v možnostiach investora. Považujeme každý zo zásahov ako jeden z krokov ku zlepšeniu dôležitého mestského verejného priestoru, ktorý môže definovať pojem „verejný priestor“ v Bratislave.

Návrh ponecháva ikonickú fontánu ikonou, ako skulptúru v strede námestia. Ako hlavný akt revitalizácie nepovažujeme obnovu prevádzky fontány. Jej opätovné fungovanie zároveň nevyklúčujeme.

autori